

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Pan tu nie stał

Author: Tomasz Gęšina

Citation style: Gęšina Tomasz. (2018). Pan tu nie stał. W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wrywki : 100 cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec" (S. 257-258). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Pan tu nie stał

O cytacie

Cytat pochodzi z wiersza *Pan tu nie stał* Stanisława Barańczaka, pomieszczonego w tomie *Tryptyk z betonu, zmęczenia i śniegu* w części *Dojść do lady (Wiersze nabywcze)*. Zbiór został wydany po raz pierwszy w 1980 roku. Utwór można odczytać w dwóch kontekstach. Pierwszy z nich, nawiązujący do realiów lat PRL-u, wskazuje na zdeprawowanie moralne tamtych czasów – przebiegłość czy spekulantstwo; bohater wiersza wypowiada się w imieniu zbiorowości – sprzeciwia się zachowaniu intruza, oskarżając go o to, że nigdy nie wspierał działań społeczeństwa. Drugi kontekst wskazuje na uniwersalność utworu – to wiersz o konieczności stosowania nakazów moralnych w życiu, postępowania w słuszny sposób. Ponadto sytuację opisaną w tekście – stanie w kolejce – można potraktować jako element łączący niemal wszystkie społeczeństwa – oczekiwanie na osiągnięcie zamierzonego celu (zakup danego produktu w kasie, otrzymanie dokumentu w urzędzie, oczekiwanie na wizytę u lekarza).

O autorze i jego twórczości

Zob. **Jej włosy, skrzydło bramy i ciężki pęk kluczy*

Nawiązania

Zwrot „pan tu nie stał” jest popularny we współczesnej kulturze polskiej. Pod takim tytułem została wydana gra planszowa nawiązująca do sytuacji lat 80. XX wieku w PRL-u (niedostępność wielu produktów w sklepach, kolejki do kas). „Pan tu nie stał” to również nazwa marki, która w swojej ofercie posiada ubrania oraz akcesoria do domu, opierające się na motywach polskiego wzornictwa z początku drugiej połowy XX wieku i wykorzystujące zapomniane, staromodne wyrazy, określenia czy język dawnych reklam.

Z opracowań

Modyfikacje frazeologiczne układają się w obraz wyobcowania jednostki. Na pierwszym planie oglądamy konkretną sytuację: solidarność stojących w kolejce przeciw temu, który „chce się wepchnąć”. W planie ogólnym możemy dostrzec zbiorowość integrującą się przeciw buntownikowi. Jest to integracja wielowymiarowa: wokół wspólnej historii, ojczyzny (ziemi), aktualnej politycznej racji stanu, wokół przywódcy. Jednostce zarzucona została społeczna pasywność, tym bardziej godna napiętnowania, że okazana w obliczu zbliżającej się klęski. Drobną zaletą w kolejce staje się modelem walki (walką) „na śmierć i życie”.

Pawelec 1995, 127

Bibliografia

- Pawelec D., 1992: *Poezja Stanisława Barańczaka. Reguły i konteksty*. Katowice.
Pawelec D., 1995: *Czytając Barańczaka*. Katowice.

Tomasz Gęsina